

SOCIOLOGIA

(Sociologia del Treball i de les Relacions Laborals)

Curs 2010-11

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Sociologia
Codi	1000487
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Primer curs, segon semestre
Horari	Grup 1: Dimecres 10,45-12,15; divendres 9,00-10,30 Grup 51: Dimecres 17,45-19,15; divendres 16,00-17,30
Lloc on s'imparteix	Grup 1: Aula i Aulari a determinar Grup 51: Aula i Aulari a determinar
Llengües	CATALÀ, CASTELLÀ
Responsable de l'assignatura	
Nom professor/a	DR. RAMON ALOS I MONER
Departament	SOCIOLOGIA
Universitat/Institució	UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA
Despatx	B3-187
Telèfon (*)	93 581 2419
e-mail	Ramon.dealos@uab.cat
Horari de tutories	Dimecres: 9:45-10:45 Divendres: 10:30-11:30

2. Equip docent

Nom professor/a	DR. RAMÓN DE ALOS MONER DR. OSCAR MOLINA ROMO
Departament	SOCIOLOGIA
Universitat/Institució	UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA
Despatx	B3-187 B3-195
Telèfon (*)	93 581 24 19 93 581 22 72
e-mail	Ramon.dealos@uab.cat Oscar.molina@uab.cat
Horari de tutories	Prof. O. Molina: Dimecres 16:45-17:45 Divendres 15:00-16:00

3.- Prerequisits

No es necessari cap requisit previ.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

Es tracta d'una assignatura de primer curs, segon semestre, per tant, de formació bàsica.

Aquesta assignatura s'ha de contextualitzar dins del desenvolupament de les teories sociològiques nascudes en torn al procés d'industrialització i que tenen el treball com eix principal.

Amb aquesta assignatura alumne ha d'adquirir els coneixements bàsics (conceptes i principals interpretacions) de l'anàlisi sociològica de les relacions socials, en particular de les relacions socials a l'empresa i a l'entorn del treball.

En aquest sentit, són finalitats específiques de l'assignatura:

- Conèixer els significats del treball i ocupació, i de les relacions socials i els seus actors a l'empresa des de la perspectiva sociològica.
- Entendre i interpretar les principals transformacions i tendències actuals respecte als processos que afecten al treball i a l'ocupació, i a les relacions socials i laborals a l'empresa.
- Saber identificar, analitzar i proposar solucions a problemes concrets de l'àrea d'estudi.
- Conèixer les interrelacions existents entre activitat laboral, estructura social i funcionament de les societats, entre processos socials i dinàmiques laborals.
- Saber identificar i utilitzar les principals fonts d'informació sobre treball i relacions laborals.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència específica

CE 1 Identificar i comprendre els significats del treball i ocupació i els seus actors a l'empresa des de la perspectiva sociològica

Resultats d'aprenentatge

CE 1.1. Identificar les principals interpretacions sociològiques de les relacions que es donen dins de la empresa i les seves implicacions per entendre les relacions de treball.

Competència específica

CE 2 Identificar, analitzar i resoldre els problemes i situacions complexes des d'una perspectiva interdisciplinària.

Resultats d'aprenentatge

CE 2.1. Conèixer les interrelacions existents entre activitat laboral, estructura social i funcionament de les societats, entre processos socials i dinàmiques laborals.

Competència específica

CE 3: Entendre i interpretar les principals transformacions i tendències actuals respecte als processos que afecten al treball i a l'ocupació, i a les relacions socials i laborals a l'empresa.

Resultats d'aprenentatge

CE 3.1. Saber identificar i utilitzar les principals fonts d'informació sobre treball i relacions laborals.
CE 3.2. Relacionar les principals teories sociològiques amb esdeveniments actuals en les relacions de treball.
CE 3.3. Identificar els motius dels conflictes laborals i conèixer les diferents formes de resolució que proposen les diverses interpretacions sociològiques

CT1. Treballar de forma autònoma.

6.- Continguts de l'Assignatura

BLOC I. INTRODUCCIÓ A LA SOCIOLOGIA DEL TREBALL I DE LES RELACIONS LABORALS

Tema 1. Objecte d'estudi de la sociologia

Les relacions socials i els seus fonaments. Conceptes bàsics de la sociologia per a l'estudi del treball i de les relacions laborals: estatus, poder, norma social, socialització, acció instrumental; individu i grup; estructura social.

Tema 2. Principals interpretacions sociològiques sobre el treball i les relacions socials a l'empresa

Treball i relacions socials des de les perspectives de Marx, Durkheim i Weber.

BLOC II. TREBALL, OCUPACIÓ I MERCAT DE TREBALL

Tema 3. El significat de treball i la divisió del treball

La construcció social del significat de treball. La conversió del treball en mercaderia i el mercat de treball. Treball productiu i treball reproductiu; treball i ocupació. Divisió tècnica i divisió social del treball. Les principals dimensions de la divisió social del treball.

Tema 4. El treball productiu en la societat capitalista industrial

Divisió tècnica i social del treball amb la fàbrica moderna. Assalarització i estructura de classes en la societat industrial. Producció i consum de masses i origen i significat de l'estat del benestar. Norma social d'ocupació fordista i drets socials de ciutadania. Mercat de treball i relacions laborals.

Tema 5. Treball i ocupació avui

Les transformacions en el treball, l'ocupació i l'estructura ocupacional: de l'estabilitat a la flexibilitat i la fragmentació laboral. Tendències actuals en els mercats de treball i en la divisió del treball. Crisi de l'estat del benestar? Cap a una nova definició del significat del treball i de l'ocupació: treball productiu i treball reproductiu.

BLOC III. INTRODUCCIÓ A LES RELACIONS LABORALS

Tema 6. Significat i origen de les relacions laborals

Significat de relacions laborals. Procediments de regulació de condicions d'ocupació i evolució històrica. Principals interpretacions teòriques en l'estudi de les relacions laborals.

Tema 7. Els actors socials en les relacions laborals

Sindicats, representació unitària dels treballadors i treballadors. Empresaris i organitzacions empresarials. L'estat actor en relacions laborals.

Tema 8. Els processos de les relacions laborals

Negociació col·lectiva i concertació social: significat i característiques rellevants. Conflicte laboral: la institucionalització del conflicte i tendències recents.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

El centre del procés d'aprenentatge és el treball de l'estudiant, qui aprèn treballant, essent la missió del professorat ajudar-lo en aquesta tasca (1) subministrant-li informació i mostrant-li les fonts on es pot aconseguir (2) dirigint els seus passos de manera que el procés d'aprenentatge pugui realitzar-se eficaçment. D'acord amb aquestes idees, i d'acord amb els objectius de l'assignatura, el desenvolupament del curs es basa en les següents activitats, que es divideixen en tres grans grups:

a) Classes magistrals: on l'estudiant assoleix les bases conceptuals de la matèria assistint a les classes magistrals i completant-les amb l'estudi personal dels temes explicats.

Les classes magistrals són les activitats en les quals s'exigeix menys interactivitat a l'estudiant: estan concebudes com un mètode fonamentalment unidireccional de transmissió de coneixements del professor a l'alumne.

b) Treball de Seminaris i Presentacions a Classe: on l'estudiant (per grups) exposa a l'aula una presentació sobre una lectura prèviament analitzada i lliura un informe escrit. Els dies de seminari, els estudiants que no presentin hauran de fer una valoració de l'exposició, seguint unes pautes que seran explicades a classe.

Els **seminaris** consistiran en que els estudiants, en grups de 3, hauran de fer una presentació oral a classe i lliurar un informe escrit d'una de les lectures que es proposen. La presentació oral, en la que hauran de participar tots els components del grup, haurà de tenir una durada de 15 minuts; i, amb l'ajut dels mitjans audiovisuals, es mostraran de 3 a 5 transparències, entre les quals un mapa conceptual de la lectura, unes conclusions i un interrogant final suggerit per la lectura.

La constitució dels grups i l'elecció de la lectura a treballar s'haurà de comunicar al professor, per escrit, amb data límit el 25 de febrer. A partir d'aquesta data el professor redistribuirà les lectures als efectes de que hi hagi el mínim de repeticions.

El grup que presenta haurà de lliurar el mateix dia de la presentació un informe escrit que constarà de les següents parts:

- 1) Un resum de la lectura, d'una extensió entre 250 i 350 paraules (en el informe haurà de constar el nombre exacte de paraules);
- 2) La definició o explicació del significat dels tres conceptes de la lectura que grupalment es considerin més rellevants, i s'haurà de justificar la seva rellevància en la lectura;
- 3) En annex, una còpia dels materials que hauran servit per a la presentació oral.

La resta d'alumnes que no presenta ha d'assistir a cada un dels seminaris. Per grup es presentarà al final de cada sessió un text escrit, que constarà de:

- 1) Una valoració de cadascuna de les presentacions realitzades en quan a claredat expositiva i adequació de les transparències a l'exposició;
- 2) una explicació i justificació de la idea de la lectura exposada que es consideri la més rellevant.

Relació de lectures per als seminaris:

1. Wright Mills, C. (1992): *La imaginación sociológica*. Barcelona: Herder. [Cap 1 'L'esperança', pp. 7-32].
2. Boudon, R. (1981): *La lógica de lo social*. Madrid: Rialp. [Cap. '¿Qué es la sociología', pp. 15-37].
3. Bauman, Z. (1998): *Trabajo, consumismo y nuevos pobres*. Barcelona: Gedisa. [Cap. 3 'Ascenso y caída del Estado benefactor', pp 73-98].
4. Ritzer, G. (1996): *La McDonalización de la sociedad. Un análisis de la racionalización de la vida cotidiana*. Barcelona: Ariel [Cap. 1 'Introducción', pp. 15-33].
5. Lazarsfeld, P.; Jahoda, M.; Zeisel, H. (1996): *Los parados de Marienthal: sociografía de una comunidad golpeada por el desempleo*. Madrid: La Piqueta. ['Introducción' i cap. V 'El sentido del tiempo', pp. 33-48 i 139-157].
6. Carrasquer, P; Torns, T.; Tejero, E.; Romero, A. (1998): 'El trabajo reproductivo'. *Papers. Revista de sociologia*, n. 55: pp. 95-114.
7. Santos Ortega, A.; Serrano Pascual, A. (2006): 'Presentación. El giro copernicano del desempleo actual'. *Cuadernos de relaciones laborales*, v. 24, n. 2. [pp. 1-19].
8. Prieto, C. (2000): 'Trabajo y orden social: de la nada a la sociedad de empleo (y su crisis)'. *Política y sociedad*, n. 34: 19-32.
9. Serrano Pascual, A. (2005): 'Política(s) de activación europea(s) y su contribución a la transformación del trabajo'. *Gaceta Sindical. Reflexión y debate*, n. 5. [pp. 163-183].
10. Bosch, G.; Rubery, J.; Lehdorff, L. (2007): 'Los modelos de empleo europeos, agitados por vientos de cambio'. *Revista Internacional del Trabajo*, v. 126, n. 3-4: 285-314.
11. Miguélez, F.; Prieto, C. (2001): 'Crisis del empleo y cohesión social'. *Cuadernos de relaciones laborales*, n. 19. [pp. 223-240].
12. Miguélez, F.; Prieto, C. (1999): 'Introducción. De las relaciones laborales a las relaciones de empleo: una nueva realidad social, un nuevo marco teórico'. A *Las Relaciones de Empleo en España*, dir. per F. Miguélez i C. Prieto. Madrid: Siglo XXI [pp. XII-XXVII].

c) Classes pràctiques i Exercicis pràctics realitzats a classe: on l'estudiant, en grup, analitza juntament amb el professor documents per tal de comprendre i analitzar críticament allò que s'explica a les classes teòriques.

Durant el curs es portaran a terme a classe varis exercicis pràctics (2 o 4), en data que serà avisada prèviament. Els estudiants en grups de 3 hauran de comentar per escrit i d'acord amb unes pautes que els serà comunicada en cada cas, i utilitzant els materials de que disposen de l'assignatura, algun text o notícia d'actualitat que el professor plantejarà a classe. Els resultats d'aquests treballs es comentaran en la mateixa sessió a classe: els estudiants exposaran les seves conclusions, i es comentaran els resultats globalment.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	ECTS	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	------	------------------------

Dirigides (a l'aula)

	Exposició professors	30	CE1.1, CE2.1, CE 3.2, CE3.3
	Exposicions estudiants	9	CE 2.1, CT7, CT1, CE3.1, CE3.3
	Debats	2	CE 2.1, CT7, CT1, CE3.1, CE3.3
	Treballs en grup	4	CE 2.1, CT7, CT1, CE3.1, CE3.3
Total	30%	45	

Supervisades (fora de l'aula)

	Documentació i bibliografia	2,5	CE1.1, CE2.1, CE3.3, CT1, CT2,
	Lectura orientades	9	CE3.3
	Treballs en equip	8	CT7, CT1
	Tutories individuals i col·lectives	3	
Total	15%	22,5	

Autònomes (fora de l'aula)

	Estudi personal	30	CE1.1, CE3.1, CE3.3, CT1, CT2
	Organització materials	15	CE3.1, CE3.3, CT2
	Preparació exàmens	20	CE3.1, CE3.3, CT2
	Cerca d'informació	10	CE3.1, CE3.3, CT1
Total	50%	75	

Avaluació

Total	5%	7,5	Totes
--------------	-----------	------------	--------------

8.- Avaluació

L'avaluació es realitza al llarg del curs, en part en grup i en part individualment.

AVALUACIÓ EN GRUP

S'avalua el treball realitzat en grup i l'assoliment de les competències [CE1.1, CT6, CT7, CT11.]

Per fer aquesta avaluació es compta amb:

- 1) Treball de Seminaris amb Presentacions de treballs a classe. La qualificació obtinguda representa el 40% de la nota final. Aquesta part de la nota es subdivideix de la següent forma: 10% presentació oral, 15% informe que acompanya la presentació oral i 10% comentaris sobre presentacions.
- 2) Exercicis Pràctics realitzats a classe; 15% de la nota final. Durant el curs a classe es faran alguns exercicis pràctics, en grup, sobre qüestions que el professor plantejarà a classe.

AVALUACIÓ INDIVIDUAL

S'avaluen els coneixements conceptuals i teòrics de la matèria assolits per l'alumne, així com la seva capacitat d'anàlisi i de raonament crític.

L'avaluació individual es porta a terme mitjançant una prova final escrita individual.

La qualificació obtinguda a l'avaluació individual representa un 50% de la nota final de l'assignatura, però és necessari obtenir una qualificació com a mínim de 3 sobre 10 per aprovar l'assignatura.

9- Bibliografia i enllaços web

La bibliografia del Programa es divideix en obligatòria, recomanada i complementària.

Bloc I

Bibliografia obligatòria:

- Montoussé, M.; Renouard, G. (2001): *Cien fichas para aprender sociología*. Bellaterra: UAB [Parte IV 'La socialización', pp. 78-97].
- Köhler, H-D.; Martín Artiles, A. (2007, 2ª ed.): *Manual de la sociología del trabajo y de las relaciones laborales*. Madrid: Delta [cap. 5 'Los clásicos de la sociología de las relaciones laborales', pp. 74-99].

Bibliografia recomanada:

- Santos Ortega, A.; Poveda Rosa, M. (2001): *Trabajo empleo y cambio social*. València: Tirant lo Blanch ['La centralidad del trabajo en la sociología clásica', pp. 40-49].
- Watson, T. (1994): *Trabajo y sociedad. Manual introductorio a la sociología del trabajo, industrial y de la empresa*. Barcelona: Hacer ['La sociología y el análisis sociológico', pp. 1-27].

Bloc II

Bibliografia obligatòria:

- Köhler, H-D.; Martín Artiles, A. (2007): *op. cit.* [caps. 1 i 2 'Trabajo y empleo' i 'La empresa', pp. 3-54; cap. 13.2 'Función de integración social. Origen del concepto de Estado del bienestar', pp. 489-510].
- Santos Ortega, A.; Poveda Rosa, M. (2001): *op. cit.* ['Hacia una definición compleja de actividad laboral: tendencias y cambios recientes en el trabajo', pp. 49-64].

Bibliografia recomanada:

- Carrasquer, P. (2003): 'Juventud, trabajo y género. Viejos y nuevos retos para una ciudadanía en igualdad'. *Revista de Estudios de Juventud*, edición especial [pp. 193-215].
- Prieto, C. (2000): 'Trabajo y orden social: de la nada a la sociedad de empleo (y su crisis)'. *Política y sociedad*, n: 34 [pp. 19-32].
- Miguélez, F.; Prieto, C. (2001): 'Crisis del empleo y cohesión social'. *Cuadernos de relaciones laborales*, n. 19 [pp. 223-240].

Bloc III

Bibliografia obligatòria:

- Jódar, P. (2000): 'Relaciones laborales'. A *Salud laboral. Conceptos y técnicas para la prevención de riesgos laborales*, ed. per F.G. Benavides, C. Ruiz-Frutos i A.M. García. Barcelona: Masson [pp. 97-115].

Bibliografia recomanada:

- Alós-Moner, R.; Martín Artiles, A. (2002): *Teories del conflicte i negociació laboral. Una perspectiva sociològica*. Barcelona: UOC [pp. 37-62].
- Hyman, R. (1981): *Relaciones industriales*. Madrid: Blume ['¿Qué son las relaciones industriales?', pp. 19-42].
- Köhler, H-D.; Martín Artiles, A. (2007): *op. cit.* [cap. 3 'Las relaciones laborales', pp. 55-61; cap. 12 'Actores sociales: organizaciones sindicales y asociaciones empresariales', pp. 425-486; cap. 13.3 'Función coordinadora del Estado en la negociación colectiva', pp. 510-530; cap. 14 'Conflicto y negociación colectiva', pp. 531-563].

Bibliografia complementària:

- Finkel, L. (1994): La organización social del trabajo. Madrid: Pirámide.
- Miguélez, F.; Prieto, C. (dir. i coord., 1999): Las relaciones de empleo en España. Madrid: Siglo XXI.
- Santos Ortega, A.; Poveda Rosa, M. (2001): Trabajo empleo y cambio social. València: Tirant lo Blanch.
- Watson, T. (1994): *Trabajo y sociedad. Manual introductorio a la sociología del trabajo, industrial y de la empresa*. Barcelona: Hacer.

10.- Programació de l'assignatura

ACTIVITATS D'APRENTATGE

TIPUS	ACTIVITAT	LLOC, DATA	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
Classes magistrals	Classes magistrals	Setmanes 1 a 10 del curs: Dimecres, 10.45-12.15 17.45-19.15 Divendres, 09.00-10.30 16.00-17.30	Consultar material docent: classes teòriques	
Tutories	Tutories	<u>Grup 1:</u> Dimecres: 9:45-10:45 Divendres: 10:30-11:30 <u>Grup 51:</u> Dimecres 16:45-17:45 Divendres 15:00-16:00	Consultar material docent: horaris tutories	
Seminaris	Presentació oral en grup i lliurament del informe escrit	Dies 4, 6, 11, 13, 18 i 20 de maig Grup 1 de 9,00 a 10,30 h Grup 51 de 16,00 a 17,30 h	Consultar material docent: seminaris	
Exercicis pràctics	Comentari escrit per grups de text o notícia	Data a determinar pel responsable en funció d'esdeveniments	Consultar material docent: exercicis pràctics	
Prova Final Escrita		15-06-2011		

LLIURAMENTS

TIPUS	ACTIVITAT	DATA	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
Presentació informes Seminaris		Els mateixos dies dels Seminaris	Consultar material docent: seminaris	